

реєстру власників іменних цінних паперів (ст. 223-2 КК України); розголошення або використання неоприлюдненої або неопублікованої інформації про емітента або його цінні папери (ст. 232-1 КК України); злочини у сфері використання електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку розділ XVI КК України).

Для приховування (маскування) вчинення злочинів, в яких корпоративні права виступають засобом заволодіння чужим майном, як підпорядковані злочини вчиняються також фіктивне підприємництво (ст. 205 КК України) і легалізація (відмивання) грошових коштів та іншого майна, здобутих злочинним шляхом (ст. 209 КК України).

Нажаль, зміни в корпоративному законодавстві, що сталися протягом останніх років призвели до появи нових прогалин, чим активно почали користуватися злочинці. Все це приводить до суттєвого зниження інвестиційної привабливості, та погіршення бізнес середовища нашої країни.

Наведені положення, звичайно, не вичерпують усіх нюансів предмету злочинів в сфері корпоративних правовідносин, але можуть слугувати, на наш погляд, вихідними для подальшої розробки відповідної криміналістичної характеристики.

Список бібліографічних посилань: 1. Корпоративне право України : підручник / В. В. Луць, В. А. Васильєва, О. Р. Кібенко та ін. ; за заг. ред. В. В. Луця. Київ : Юрінком Інтер, 2010. 384 с. 2. Волобуєв А. Ф. Предмет розкрадання майна у сфері підприємництва як елемент криміналістичної характеристики злочинів даного виду. *Вісник Одеського інституту внутрішніх справ*. 1998. № 3. С. 39–43. 3. Духов В. Е. Экономическая разведка и безопасность бизнеса. Киев : ИМСО МО ; Студцентр, 1997. 176 с.

Одержано 12.10.2018

УДК 343.163.347.98

Наталія Миколаївна ЛОГІНОВА,

кандидат педагогічних наук, доцент, викладач кафедри кримінального права та процесу Національної академії державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького

ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ ПРОКУРОРА ТА ВПИЛИВ ВІДОМЧИХ ПОКАЗНИКІВ НА ЇХ РЕАЛІЗАЦІЮ

У кримінальному судочинстві існує взаємозумовленість таких правових понять, як правозастосовна практика і реалізація дискреційних повноважень прокурора. Ми маємо право говорити про те, що правозастосовна практика іноді навіть зумовлює реалізацію дискреційних повноважень.

В ході здійснення своєї діяльності прокурор сам є «творцем практики». Прикладом цього може послужити доручення органу досудового розслідування проведення досудового розслідування з ч. 2 п. 3 ст. 36 КПК України, коли в разі розсуду прокурором вирішується питання про початок кримінального провадження. В даному випадку може виникнути проблема відомчого характеру, коли слідчий виявляється в прямій процесуальній залежності від прокурорського розсуду. Тому прокурор завжди повинен бачити, що допустимо як законне, і не має права досягати згоди ні з самим собою, ні з навколишнім світом. Єдиною думкою, з якою прокурор має право увійти в згоду, - Закон.

Прокурор є самостійним і незалежним учасником кримінально-процесуальних відносин ч. 1 ст. 36 КПК України, що визначається призначенням судочинства і безпосередніми завданнями, які розв'язуються прокурором в кожній стадії кримінального процесу.

Відомчі показники в роботі прокурора проявляються на всіх стадіях руху провадження у кримінальній справі, починаючи з прийняття заяв і повідомлень про злочин і закінчуючи касаційною інстанцією. Не маючи об'єктивної можливості виконати вимоги, що

пред'являються до прокуратури, правоохоронні органи навчилися різними способами прикрашати кримінальну дійсність, показуючи себе в формованих ними ж відомостях в кращому світлі. І як наслідок цього: по дійсно малозначним фактами ... в кінці звітних періодів активно починаються кримінальні провадження. Без цього цілком можна було б обійтися з урахуванням особи винного і невеликої громадської небезпеки того, що сталося. Але ... зайві справи впливають на показники розкриття злочинів. Це, на жаль, вірно. Тому не дивно, що мета в даному випадку виправдовує засоби, так як розкриті справи будуть враховані, що позитивно вплине на результати діяльності прокуратури.

Показників, що враховуються в роботі органів прокуратури, досить багато, тому вибрати найбільш підходящі нескладно. Якщо не потрібно іншого, то, як правило, виділяють блок даних, іменованих «основними показниками» діяльності, де відображають стан розгляду і вирішення кримінальних проваджень як якісних і кількісних показників прокурорської роботи. «Статистика знає все», – викукували І. Ільф і Є. Петров, починаючи другу частину «Дванадцяти стільців». Вони не врахували (або не поставили за мету показати) того, що статистика може користуватись спотвореними даними. Є значна кількість показників, які прямо не впливають на діяльність, але потрібні колегам. До таких показників слід віднести кількість злочинів, скоєних у громадських місцях, злочинність неповнолітніх, осіб, які перебували в стані алкогольного сп'яніння, та ін. Ці дані вказуються в статистичних документах і нерідко, з урахуванням «чужих» прохань, відображаються невірно. Прокурорські працівники не заперечують надання «такої послуги», так як найчастіше нижчі співробітники - в даному випадку діють за вказівкою вищестоящего прокурора.

У зв'язку з цим хотілося б розглянути взаємодію прокуратури з іншими правоохоронними органами. Процес взаємодії - складний, багатогранний і безперервний. Він охоплює майже всі сфери діяльності прокурора, проте не завжди взаємодії приділяється належна увага. Будь-прокурор взаємодіє з правоохоронними органами, але, як і будь-який інший працівник прокуратури, він може підтримувати особисті стосунки з представниками вищезгаданих органів. Такий взаємозв'язок не є предметом розгляду даної теми, однак необхідно зазначити, що налагодження тісніших зв'язків між зазначеними суб'єктами може надати значну допомогу в процесі їх взаємодії. Це аж ніяк не означає, що при здійсненні взаємодії можливе внесення в службові відносини духу панібратства, принципу «ти - мені, я - тобі». Однак правильне розуміння духу товариства, усвідомлення виконання спільної справи можуть значно підвищити ефективність роботи всіх вищевказаних органів, заощадити дорогий час, який можна використовувати в інших напрямках діяльності прокурора.

Звітність про діяльність прокурорських працівників формується шляхом подання відповідного правозастосовними органами в статистичні апарати відповідних даних. Однак на відміну від відомостей, які можуть бути легко перевірені ще раз, є і такі, перевірка яких утруднена, а іноді практично неможлива, хоча вони істотно впливають на оцінку роботи відповідного державного органу. Тому у «турботливого керівника» завжди є можливість скоригувати показники роботи ввіреної установи. Відомчі показники можуть бути змінені за допомогою перекваліфікації одного злочину на інший, про що не раз вказувалося в роботах вчених.

На жаль, прагнення поліпшити відомчі показники спонукає не тільки до фальсифікації статистичних даних, але, що найстрашніше, до порушення прав громадян, прийняття необґрунтованих рішень. Відомчі показники повинні, перш за все, відображати реальну картину того, що відбувається, що дозволить спрямувати зусилля в потрібному напрямку для ефективного здійснення кримінального судочинства. Показники праці окремої людини або певних структурних одиниць системи повинні бути такими, щоб вони не суперечили один одному і відображали корисність діяльності, а не бажане вищими інстанціями положення справ в прокуратурі як основному органі конституційного механізму захисту прав і свобод людини і громадянина в кримінальному судочинстві.

Одержано 19.10.2018

УДК 343.9

Наталя Іванівна МАЗНИЧЕНКО,

старший викладач кафедри криміналістики

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2295-2622>

ОСОБЛИВОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ СЛІДІВ ПРОТИПРАВНИХ ДІЙ, ЗДІЙСНЕНИХ З ВИКОРИСТАННЯМ СУЧАСНИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

Проникнення інформаційних і телекомунікаційних технологій в усі сфери громадського життя є необхідною умовою для переходу до інформаційного суспільства. Проте інформаційні технології дали поштовх не лише розвитку суспільства, але і стимулювали використання їх в протиправних діях.

Сучасний технічний прогрес у сфері розвитку комп'ютерних і інформаційних технологій породжує принципово нові громадські стосунки, які і стають предметом злочинних посягань. Злочинці використовують сучасні досягнення інформаційних технологій для скоєння злочинів новими способами і за допомогою нових знарядь. Навіть такі традиційні злочини, як крадіжка, шахрайство в наше століття здійснюються за допомогою мережі Інтернет. Новими є лише знаряддя здійснення – веб-сайт, електронна пошта, платіжна система. Крім того, з'явилася безліч нових, раніше невідомих способів злочинів у сфері комп'ютерної інформації і високих технологій.

На сьогоднішній день високотехнологічні пристрої (телефони, смартфони, комп'ютери, цифрові фотоапарати, відеокамери, відео реєстратори та інші) та інформаційно-комунікаційні мережі все частіше використовують для підготовки, скоєння та приховування злочинів.

За тривалий час існування криміналістика накопичила величезний обсяг знань та досвід. Проте з появою нових способів скоєння злочинів з використанням сучасних комп'ютерних та інформаційно-комунікаційних технологій (далі – кіберзлочинів) цих знань стає недостатньо для виконання основних завдань криміналістики – забезпечення швидкого і повного розкриття зазначених злочинів. За статистикою кількість кіберзлочинів зростає щороку і не тільки в Україні, а і у всьому світі, у зв'язку з чим актуальним для сучасної криміналістики стають задачі розробки нових та вдосконалення існуючих підходів забезпечення розкриття, розслідування та попередження таких злочинів.

Специфічність даного виду злочинів визначає і особливості їх розслідування та розкриття. Слід відзначити, що в зарубіжній літературі виділяють окремий напрямок – forensics (скорочення від «forensic science») – розділ криміналістики, що вивчає цифрові докази.

Процес розслідування злочинів включає виконання слідчих дій, проведення оперативно-розшукових і організаційних заходів, які спрямовані на виявлення, збирання, дослідження, фіксацію, оцінку доказової інформації і встановлення істини у кримінальній справі. Будь-яка діяльність в комп'ютерній системі або в мережі залишає специфічні сліди. Протиправна діяльність з використанням сучасної комп'ютерної та інформаційно-комунікаційної техніки також залишає сліди. Ці сліди в науковій літературі визначають по різному: комп'ютерні, віртуальні, цифрові, електронно-цифрові. На мою думку найбільш вдале визначення надав Вехов В.Б. [1, с. 95] (мовою оригіналу): «Электронно-цифровой след – это любая криминалистически значимая компьютерная информация, т. е. сведения (сообщения, данные), находящиеся в электронно-цифровой форме, зафиксированные на материальном носителе с помощью электромагнитных взаимодействий либо передающиеся по каналам связи посредством электромагнитных сигналов». Враховуючи особливості електронно-цифрових слідів до криміналістичного процесу крім стандартних етапів (збирання, дослідження, фіксація, оцінка) можна додати ще один – забезпечення збереження. Таким чином процес збирання доказів при скоєнні кіберзлочинів можна розділити на наступні етапи: